
1987ರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪದೇದವರು

ಶ್ರೀ ಕಂಸಾಳೆ ಮಹಡೇವಯ್ಯ

ಕಲೆ : ಕಂಸಾಳೆ

ಕಂಸಾಳೆ ಕೌಶಲಪೂರ್ಣವಾದ ಜನಪದಕಲೆ. ಈ ಕಂಸಾಳೆಯವರನ್ನು ದೇವರಗುಡ್ಡರಾದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡರೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಡೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು. ಶಿವ ಮತ್ತು ತಿತನ ಭಕ್ತರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿಸಿ, ಯಾಡಿಸ ರಾಷ್ಟ್ರಪದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಪ್ರಾಣಿಸುವ ಮಿಶ್ರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದು ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಮಹಡೇವಯ್ಯ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.

ಕುರುಬ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀ ಕಂಸಾಳೆ ಮಹಡೇವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಈಗ ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಣ. ಈಳೆದ ಆರು ದಶಕಗಳೆಂದೆ ಕಂಸಾಳೆ ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆ ಮಹಡೇವಯ್ಯನವರು 18 ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಹಾಡಬಿಲ್ಲ ರಲ್ಲಿದ ಬೀಸು ಕಂಸಾಳೆಯ ಸೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ನೂರಾರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಾಕುವಾರಿಯಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದವರಗೆ ಶಿಷ್ಯರೋಡನೆ ಪ್ರವಾಸವಾಡಿ ನೂರಾರು ಕಡೆ ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಾದು; ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಂದರ್ಭಕ ಚಾನಪದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಡೆದ ಅಪ್ಪಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಹನುಮೇಗೌಡ ಉ || ಬೋದಗೇಗೌಡ

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಪೂಜಾ ಕುಣಿತ, ಘಟಾ ಕುಣಿತ, ಹನ್ನರಡು ಸೇರಿಗಿನ ಸೃತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳ ಕಲೆಗಾರನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಅಪಾರ ಅನುಭವ ಪಡೆದಿರುವ ಸುಮಾರು 84 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀ ಹನುಮೇಗೌಡ ಉ || ಬೋದಗೇಗೌಡ ಅವರು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವೃಷಭಸಾಯಗಾರರು. ಹನ್ನರಡು ಸೇರಿಗಿನ ಸೃತ್ಯ ತುಂಬ ಹಳೆಯ ಜನಪದ ಸೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಿನವರಿಗೆ ಮಾಡಿತ್ತಿ ನೀಡಿ, ತಮಾಟೆಯ ಗತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿ, ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದವರು. ಹಳೆಯ ಪಟೇಲರಾಗಿ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಹಳೆಯ ನಾಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹನುಮೇಗೌಡರು, ಪರಂಪರೆಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಪಟದ ಕುಣಿತ ನಡೆಯುವುದು ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಚಾತ್ರ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ - ತಮಟೆ, ನಗಾರಿಗಳ ಬಡಿತ ಪಟದ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನೆಲೆ ವಾದ್ಯ ಬಿಳಿಯ ಕಾಸಿ ಪಂಚೆ ಬಿಳಿಯ ನಿಲುವಂಗೆ, ಬೆಳೆಯ ರುಮಾಲು, ಸೂಂಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತು ಕೊರಳಿಗೆ ಮಗಿಪುರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚೌಕ, ಕಾಲಿಗೆ ಗಜ್ಜೆ ಇವು ಕಲಾವಿದರ ವೇಷಭೂಷಣ, ಇಂಥ ವೇಷಭೂಷಣದಲ್ಲಿ ಹನುಮೇಗೌಡರು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಹಾಲಮ್ಮ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಉಜ್ಜ್ವಲ್ಯ ಹರಿಜನ ಕೇರಿಯ ಹಾಲಮ್ಮ ಆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಳಾದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಾಡಕದ ವುಪಿಳೆಯರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ಥಿತಿಗಳೇರಬಹುದೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಸುಶೃವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಬಿಲ್ಲ ಕೋಗಿಲೆ ಕಂತ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಮ್ಮನಿಗೆ ಆಸೆರೆಯಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಹಾಲಮ್ಮನ ಕಂತದ ಅರ್ಥ ಸಿರಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನ, ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳ ಆಕಾಲಿಕ ಮರಣ ಹಾಲಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಸರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಲಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಲವಾರು ಕಡ ಹಾಡಿ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಡೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ “ಉಜ್ಜ್ವಲ್ ಚೌಡಮ್ಮ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಹಿ.ಬಿ. ಡೋರ್ಲೆಂಗಯ್ಯಸರು ಹೊರತಾದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಲಮ್ಮನ ಬಳಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಾಗುವ ಹಾಡಿನ ಸರಕಿದೆ. ಹರಿಜನರಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಹಾಕುವಂಥ ಹೆಚ್ಚಾರೆ ಗುಡ್ಡರ ಆಚರಣೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ ಉಜ್ಜ್ವಲ್ ಚೌಡಮ್ಮ. ಅದರ ತುಂಬ ಇರುವ ಹಾಡುಗಳಿಲ್ಲ ಹಾಲಮ್ಮನವರು ಯೇಳಿದವೇ ಆಗಿವೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಹಾಡು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವರು ಹಾಲಮ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ತಂಬೂರಿ ನರಸಪ್ಪ

ಕಲೆ : ತಂಬೂರಿ ಮೇಳ

ತಂಬೂರಿಯವರು ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಸಾರಕರಿದ್ದಂತೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ತತ್ತ್ವದ ಪದ ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಇವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವನ ನಶ್ವರ, ಆತ್ಮ ಆಮರ ಈ ದೇಹ ಇರುವವರೆಗೂ ಭೋತಿಕ ಭೋಗದಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯದೆ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜೀವನ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಡಿಯುವಂತೆ ವಾಡಲು ತಂಬೂರಿಯವರು ಹಾಡನ್ನು ಮಾಡುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

* ತಂಬೂರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹರಿಜನ ಗಾಯಕ ನರಸಪ್ಪನವರಿಗೆ ಈಗ ಸುಮಾರ 65 ವರ್ಷ. ತಂಬೂರಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತೆಯಲ್ಲಿ ಸುವಾರು ಹತ್ತುಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದೀಪು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ದಾಢುವ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪತಂಕರ ರಾಜ, ಲೋಹಿತಕುಮಾರ, ಬಸವಕುಮಾರ, ಶಂಕರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ತರ್ಮಿಕರ ರಂಗರಾಯ ಮುಂತಾದವು ಮುಖ್ಯವಾದಪುಗಳು. 1965ರಷ್ಟು ಉಂದಿರು ಇವರ ಆಸಕ ಕಾವ ಗಳನ್ನು ಡಾ. || ಜೀ. ಶಂ, ಪರಮತಿವಯನವರು ಸಂಗೃಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಪ ನವರ ಜೀರ್ಣ ಇಂದಿಗೂ ಭಿಕ್ಷು ಉಪಯಿಂದಲೇ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪ

ಕಲೆ : ದೊಡ್ಡಾಟ

ಮತ್ತು ಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇರಿಕರಾದ ಸುಮಾರು 65 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಾಟದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವತರು. ಕುರುಕ್ಕೇತ್ತ, ಶಶಿಕಲಾ ಪರಿಣಯ, ಒತ್ತಂಗದ ಮತ್ತು ಗಧಾಯುದ್ಧ ಇವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು. ಉತ್ತಮ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಯಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಿಂದ ಚಿತ್ರದುಗ್ರ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪರಿಚಿತರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು 1983ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಜ್ಞಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ತಂಡ ಏಷಟಿಸಿದ್ದು ‘ದೊಡ್ಡಾಟ ಆಧುಸಿಕ ರಂಗಭೂಮಿ ಅನ್ನಯ’ ಎಂಬ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ‘ಸುಂದೋಪ ಸುಂದರು’ ಪ್ರದರ್ಶನ ರೂಪಗೊಂಡು ಅನಂತರ ಅದು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು. ಜಾಸ್ತಿ ವೇಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಬಳಗೊಂಡ ಆಟವೇ ದೊಡ್ಡಾಟ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವತನೇ ಸೂತ್ರಧಾರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ಒಡಿದು ಕತೆಯ ಪಾತ್ರಕ್ಕನುಗಳಾಗಿ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ್ರ ಭಾಗವತರ ಕಲೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು ರೇವಣಸಿದ್ಧಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಜನರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪೂಜಾರ ಅಯ್ಯಪ್ಪ

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೀತ-ವಾದ್ಯ-ನೃತ್ಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಲೆ. ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ ಉ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿರುವ ಈ ಬಯಲಾಟ ಕಲೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಬಯಲು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ‘ಮೂಡಲಪಾಯ’ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಪಡುವಲಪಾಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಾರ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಚಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಮೂಡಲಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದವರು. ಶ್ರೀಯುತ ಅಯ್ಯಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ 12ನೇ ವರ್ಷದ ಬಾಲ್ಯಕಾಲದಿಂದಲೇ ಮೂಡಲಪಾಯದ ಬಯಲಾಟಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದವರು. ಸತತವಾಗಿ 25 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೌಪದಿ, ಸೀತೆ, ಸಚಿ, ಸುಭದ್ರೆ, ರತ್ನ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈವರೆಗೆ ನೂರಾರು ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮಾಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಮೋನಿಯಂ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದ್ವೃತ ಸಾಧನೆ ಇವರದು. ರಾಮಾಯಣ, ದುಶ್ಶಾಸನ ಕಥೆ, ಕನಕಾಂಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ, ಲವ-ಕುಶರ ಕಾಳಗ, ನಳಜರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಬಯಲಾಟದ ಪ್ರಚಲಿತ ಕತೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಲ್ಲಮೈ ದುರ್ಗಾಪ್ರೋದ್ಧವನವರ

ಕಲೆ : ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಚಾತ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಚಾತ ಸಣ್ಣಾಟದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರ. ಈ ವಿಶೇಷತೆಯು ಕಾರ್ಯಕ್ರಾಗಿಯೇ ಅದು ಸಣ್ಣಾಟಗಳ ವರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದು ಭಕ್ತಿಯುಗದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಿರಾದ ಹಾಸ್ಯವಿದೆ. ಕಟಕ ಅಥವಾ ವಿಡಂಬನೆಯ ರೂಪದ ಹಾಸ್ಯವು ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಚೇತನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಮೈ ಇಂಥ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು.

ರಾಣಿಕೇರಿಯ ಹರಿಜನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಪ್ರಮತ್ತದು ದುರ್ಗಾಪ್ರಾ ಅವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ದೂರ್ಭೀದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಲ್ಲಮೈ ಕಲಿತದ್ವಾ ಕೇವಲ 5ನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ತನ್ನ 13ನೇ ಪಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯಗೆ ಒಳಗಾದ ಎಲ್ಲಮೈನ ಬದುಕು ಧಾಗೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆ ದುರಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರೆ ತನ್ನ 16ನೇ ಪಯಸ್ಸಿಗೇ ಕಲೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಮೈ ಈಗ ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಚಾತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದೆ. ಪಾರಿಚಾತದ ಗೌಳಗಿತ್ತಿ ರುಕ್ಷಣೆ, ನಾರದ, ಕೊರವಂಜಿ, ದೊರೆಸಾನಿ ಧಾಗೂ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಚನ್ನಪ್ಪ ಬಸವಂತಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ

ಕಲೆ : ತಂಬೂರ ಮೇಳ

ತಂಬೂರ ಕಥ್ಯ ಪಕ್ತಾರಿ ಬೆಡಿದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾಡುವ ಕಲೆ 'ಪಕ್ತಾರಿ ಮೇಳ'. ಕನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾದರೂ ಶಿಶ್ರೂರ ಕನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ದಿನಗ್ರಿ, ಪ್ರಯತ್ನಿತವೆಂದು ಹೇಳಬಿಡುದು. ಪಕ್ತಾರಿಯವರಿಗೆ 'ತಂಬೂರಿ ಮೇಳದವರು', 'ತತ್ತ್ವಪದ ಹೇಳಿದವರು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಮೇಳಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಗುರು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಟರು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಪಷ್ಟಗಳ ಕಾಲ ಯಾಡಿ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವರು ಚನ್ನಪ್ಪ ಬಸವಂತಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ, ಇವರು, ಸುಮಾರು 49 ವರ್ಷದ ಕಲಾವಿದ, ಸುಮಾರು 50 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತತ್ತ್ವಪದ ಯಾಡಿದ ಅನುಭವ. ಪಕ್ತಾರಿ ಬೆಡಿದು ಯಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರೆ ರಾತ್ರಿಗಳ್ಲಿ ಯಾಡುವಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯದೊಂದಿದ ಕಲಾವಿದ. ಬೋಬಿಲಾದಿ ಜಿಕ್ಕೆಯ್ಯೆ, ಶಿಶ್ರೂರ ಪರೀಫ್, ಮಡಿಬಾಳಸ್ತ್ವಾಮಿ, ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ, ಸರ್ವಭೂತಜ್ಞ ಶಿವಯೋಗಿ, ದಾಸರ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಪಚನಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಯಾಡಬಿಲ್ಲರು. ಈ ಇಂದ್ರಾವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ದುಡುಗರಂತಹ ಉತ್ಕಾಧಿಕಿಂದ ಯಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ದೂಡ್ಕಾಟ ಕಲಿಸಿ ಹಲವಾರು ಉರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಟಪಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಡನೆ ಗೀಗೀಪದ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಡುವಂತಹ ಲಾವಣೀಗಳು, ದಂತಿಪದ, ಹೋಳಿಪದ - ಡೇಗೆ ಸಾಮಿರಾರು ಪದಗಳನ್ನು ಯಾಡುವ ಅಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಿಫೇ ಇವರದು.

ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪ ಭೀಮಪ್ಪ ಭಜಂತಿ

ಕಲೆ : ಸನಾದ

ತಂದೆ ಭೀಮಪ್ಪ ಭಜಂತಿಯಿಂಧ ಸನಾದಿವಾದವನ್ನು ಕಲಿತ ಬಸಪ್ಪ ಸತತ ಪರಿಶ್ರವಾದಿಂದಾಗಿ ಬಾನಪದ ವುತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕೂಡ ಸನಾದಿಯನ್ನು ಮೈಗ್ರಾಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅನೇಕ ಉರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೇರೆದಿರುವ ಬಸಪ್ಪನವರು ಆ ಭಾಗದ ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬಿ. ಹುಣ್ಣಮೇ, ಚಾತ್ರ, ಒಕುಳಿ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತರು. ಕನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನಡೆಸಿದ ಹಲವಾರು ಬಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರಿನ ವಿಶ್ವಕನ್ಷದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸನಾದಿ ವಾದನದಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಸುಮಾರು 60 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪನವರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡ ಬಾಳಪ್ಪ ಕಿಳ್ಳೇಕಾಯತರ

ಕಲೆ : ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ

ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾನವಿದೆ. ಇದು 'ಸಿಳ್ಳೇಕಾಯತ' ಎಂಬ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಉದ್ದೋಧಿ ಕಲೆ. ಚಕ್ಕಳ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದಕ್ಕಿದೆ. ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಆಡಿಸುವವರನ್ನು ಸಿಳ್ಳೇಕಾಯತರು, ಸಿಳ್ಳೇಕಾಯತರು ಗೊಂಬೆರಾಮರು ಗೊಂಬೆಯೋರು - ಹಿಂದಿನ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಬಾಳಪ್ಪ ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಆಟದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡ ಬಾಳಪ್ಪ ಕಿಳ್ಳೇಕಾಯತರ ಅವರಿಗೆ ಈಗ 62 ವರ್ಷ. ಕೇವಲ 4ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾಭಾಸ ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ಸುಮಾರು 20 ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಿಸಬಲ್ಲ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಅಖಿಲ ಕನಾಫಟಕ ಚಾನಪದ ಸಮಾವೇಶ, ಉಡುಪಿಯ ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಇವರು ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಮೈಗ್ನಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕಿನ್ನೀರು ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಒಂದು ಗಂಡು ಕಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಗುಂಪಿಗೆ 'ಮೇಳ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ-ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಬ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ, ಸುಧವ್ಯ ಕಾಳಗ, ತಾಮೃಧ್ವಜನ ಕಾಳಗ, ಸುಭದ್ರಾ ವರಣಯಾ ಕನಕಾಂಗಿ ಪರಿಣಯ, ದೌಪದೀ ಸ್ವಯಂಪರ, ರತ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ - ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಇಂಥ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಸರು ಪಡೆದವರು. 1945-46ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವ ಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮದ್ದಲೆ ಬಾರಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕಿನ್ನೀರು ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ ಆವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮನರೀರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಚೇತ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಡಾ || ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾಲ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ 1948ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಇಡಗುಂಜಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಲವು ವರ್ಷ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿ ಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳೊಂದಲೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಕಿನ್ನೀರು ಹೆಗಡೆಯವರು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಪ್ರಯರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತರು. ಇವರು ಈಗ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಿಮಿತ್ತ ಮೇಳ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವರ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಸೆಯನ್ನು ತಣೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವಯ್

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ವೀರಗಾಸೆ ಈ ಎರಡೂ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಸಮನಾದ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವಯ್ನನವರು ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಪರಿಚಿತರು. 1949ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ವುಹಾರಾಜರಾದ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಚೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಆವರ ಸಮು ಏಂದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕಮಾಗಳೂರು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, ಬೀರೂರು. ಕಡೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಆಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನಮೇಜ್ಞಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳಿ ದ ವೀರಗಾಸೆಯ ಒಡಪ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ಕಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದಿ ಕವಾಗಿ ದುಸ್ಸಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತರು ಇಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಯಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಮಾಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಿಮ್ಮೇಳದ ಕಲಾಸಂಪತ್ತಿನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು ಒಬ್ಬರು. ಮದ್ದಳೆ, ಚೆಂಡ ವಾದನಾಭಿಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ ಧೀರ ಗಂಭೀರ ಮಟ್ಟಿನ ಭಾಗವತರಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸ್ವತಃ ಸಮರ್ಥವಾದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಿರಾರು ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಗಾನ-ವಾದನದಲ್ಲಿ ಮನರಂಬಿಗುವಂತೆ ಕಲಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನೇ ಶಾಂತಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಭಾಗವತರು. ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಪಯಸಿಸಿನವರಾದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ದಟಿನೋಟು ವರ್ಷದ ಯುವಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆ ಇಂದಿಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಗುರುಕುಲವೇ ಆಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ದಟಿಮೂರನೇ ಪಯಸಿಸಲ್ಲಿಯೇ ಭಾಗವತರಾಗಿ ತಾಳಮದ್ದಲೇಗಳಲ್ಲಿ ದಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ. ದಟಿನೋಳನೇ ಪಯಸಿಸಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಂಪಾಡಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ. ಇಚ್ಛಿಂಪಾಡಿ ಮೇಳ ಸೀತುಮೋದಮೇಲೆ, ಕೂಡು, ಮೂಲ್ಯ. ಕೂರಕೆಳ್ಳಿದು ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 18 ವರ್ಷ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಯಸಿಸಿದ್ದರಾದ ಮಾಂಬಾಡಿ ಭಾಗವತರು ಈಗ ಆಟ-ತಾಳಮದ್ದಲೇಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಟಿಸಲಾರು. ದಲಪು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸತ್ಯಾರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಾನಸಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಪರ್ಣ ಪದಕವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡಮನೆ ಕನ್ನಗೌಡಯಾನೆ ಅಡ್ಡೀರಿ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ

ಕಲೆ : ಬಯಲಾಟ

ದೊಡ್ಡಮನೆ ಕನ್ನಗೌಡ ಅವರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೊಟ್ಟೇ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗದವರು. ಇವರಿಗೆ ಈಗ 84 ವರ್ಷಗಳು. ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಕೊನೆಗಳಿಗ ಕೊಳೆ ರೋಗ ಬಾರದಂತೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಕಟ್ಟಿವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಜನಾಂಗದವರು ನಿಷ್ಪಣಾರು. ಇವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಯಲಾಟದ ದುಷ್ಪಾ. ಸುಮಾರು 60 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನವರು ಕೆಳದಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರಗ್ರಾಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಳದಿ ಶ್ರೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ಬಯಲಾಟದ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಯುವಕರಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ರೈಲು ಬಂದ ದಿವಸವೇ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿ ಕಥೆ ಎಂಬ ಸಣ್ಣಟವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡಣ್ಣನವರು, ಸತಿ-ಸಾಮಿತ್ರ, ಸುಂದರವಲ್ಲ, ತಾರಾಸುಂದರಿ, ಮಾನವತಿ ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಗರ, ಸೂರಬಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ, ಹೊಸನಗರ ಮುಂತಾದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನವರ ಸಣ್ಣಟ ಅಪಾರ ಜನಮೇಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಾಧು ಹನುಮಯ್ಯ

ಕಥೆ : ತತ್ತ್ವಪದ

ಹರಿಬನ ರೈತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಣಿದ ಹನುಮಯ್ಯ ‘ಸಾಧು’ ಆದದ್ದು ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಆಗಲೇ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ‘ಸನ್ಯಾಸ’ವೇ ಕ್ಯಾಬಿನ್ ಕರೆದು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಿತು; ಉರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಭೇಟಿಯಾದ ಒಬ್ಬರು ಹನುಮಯ್ಯ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಬೀಡದೆ ‘ನಿನಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ....’ ಎಂದು ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ಖಚಿತನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಮುಂದಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಇದಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಉರಾರು ಸುತ್ತಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಆವರಿಂದ ಅನೇಕ ತತ್ತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಅಭಿಸಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತತ್ತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಹನುಮಯ್ಯನವರು ಬಸವೇಶ್ವರ, ಆಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತ ಶಿವಕತೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಬಾಳನೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನತ್ತಮ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದವರು ಇವರ ಎರಡನೇ ಮಡದಿ. ಈ ಆಪರಾಪದ ಜೋಡಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಆಕ್ಷ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀ ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯ

ಕಥೆ : ಕಂಸಾಳಿ

ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಮಹಡೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬ ಕಂಸಾಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದದ್ದು. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಳವಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೆಬ್ಬಣಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಣಿದ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಬಿರಿಯ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು. ನಂಜಯ್ಯ, ಮಾದಯ್ಯ ಇದರ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು 1941 ರಿಂದಲೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಹಂಟ್ವ ಚರಿತ್ರೆ, ಘಾಲಂಬಾಡಿ, ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಕಥೆ, ಬಂಕಾಪುರಿ ಶ್ರವಣಯ್ಯನ ಕಥೆ, ಶಿವಶರಣ ಶಂಕರಮ್ಮನ ಕಥೆ, ಇಕ್ಕೇರಿ ದೇವಮ್ಮನವರ ಕಥೆ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಶಾಳಮ್ಮನ ಕಥೆ-ಮೊದಲಾದ ದಲವಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದವರಿಂದಲ್ಲಿದೆ ಸುಖ್ಸಿದ್ಧರಾದ ಇತರ ಕಲಾವಿದರಿಂದಲೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಶ್ರೀ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಬೀಸು ಕಂಸಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೇಳೆದರು. ಜೀವನಕಾಳಿಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದ ಮಾದಯ್ಯನವರು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಿದರು. ‘ಶ್ರೀ ಮಲೆಯ ಮಹಡೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತ ಮಂಡಳಿ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಸುಕಂಸಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾನೈಪುಣಿತೆಯ ಜೋಡಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಯವಿನಯಗಳ ಸಾಧಾರಣೂತ್ತರ ಈ ಮಾದಯ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣ ಸಂಕರದಗಿ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಹೊರ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುವ ಮತ್ತು ಅನಂದಿಸುವ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ವಾಸ್ತರರು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಕಣ್ಣನಿಂದ ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಭಜನೆ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ತನ್ನ ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೇಳದರ್ವರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸೇರಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದ ಅಣ್ಣಪ್ಪನವರು ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಬದಲು ತಾಳ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು ಒವ್ವೊಮ್ಮೆ ಮಾದ್ದಲಿ ಬಾರಿಸುವ ಪಾಳಿಯೂ ಇವರದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಭಜನೆ ಮಾಡುವಾಗ ದಮಡಿ ನುಡಿಸುವವರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪನವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಣಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಅಣ್ಣಪ್ಪನವರ ಶಿವಶಂಕರ, ಭಿಕ್ಷುಕರಾಜನ ಕಥೆ, ಪರೀಕ್ಷೆತರಾಜನ ಕಥೆ, ಕೊಮಟಿಗನ ಆಟ, ಗುಣಸಾಗರಿ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದರು. ಕಣಾಂಚುನರ ಕಾಳಗ, ಪ್ರಮೀಳಾ ಬಬ್ಬಾವಾಹನ, ದೌಪದಿ ವಸ್ತಾಪಹರಣ, ಕೇಚಕವಧಾ, ವೀರಾಳಭಿಮನ್ನು ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡಾಟಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಬಹುಬೇಗನೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೇ ಬಂದರು ಶ್ರೀ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣನವರು.

ಶ್ರೀ ಘಣೆ ಎರವರ ಬೋಳಕ

ಕಲೆ : ಎರವರ ಕುಣತ

ಗಿರಿಜನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕುಟಿಯರು, ಕಾಡು ಕುರುಬರು, ಕಾಪಾಳರಂತೆ ಕೊಡಗು ಚಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಂಪಿದೆ. ಎರವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳಿವೆ. ಗುಡ್ಡ ಗಾಡಿನಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಚೆಯವರೆಗೆ ತೋಟಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಎರವರಿಗೆ ಸಂಚೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೇರಿ ಕುಣತರೇ ಬೇಸರ ಪರಿಹಾರ. ಈ ಕುಣತವೇ ಎರವರ ಕುಣತ' ಪಣೆ ಎರವರ ಬೋಳಕ ಈ ಕುಣತಕ್ಕ ಹೆಸರಾದವರು. ಕೊಡಗು ಗಿರಿಜನರ ತವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ಖಾಗೇ ದುಡ್ಡಿವ ಈ ಗಿರಿಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಎರವರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀ ಘಣೆ ಎರವರ ಬೋಳಕ ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ತಂಡದವರು ಎರವರ ಕುಣತ, ಎರವರ ಹಾಡು, ಚೀಣ ವಾಡ್ಯ, ದುಡಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದವರು. ಕೊಡಗಿನ ವಿರಾಜಪೇಟೆ, ಬಿಟ್ಟಂಗಾಲ, ಗೋಣಕೊಪ್ಪ, ಮೂರನಾಡು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಎರವರ ಕುಣತವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಘಣೆ ಎರವರ ಬೋಳಕ ಅವರಿಗೆ 54 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು, ಸುಮಾರು 30 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎರವರ ಹಾಡು ಹಾಗೂ ಕುಣತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿರುವ ಇವರು ಅನೇಕ ಶೈವರಿಗೂ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶರಣಪ್ಪ ಭೂತೇರ

ಕಲೆ : ಭೂತೇರ ಕುಣತ

ತಾಯಿ ಎಲ್ಲವ್ವನ ಬಕ್ತರಾಗಿ ಭೂತೇರ ಕುಣತವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀ ಶರಣಪ್ಪ ಭೂತೇರ ಅವರಿಗೆ ಈಗ 58 ವರ್ಷ. ಮೈಮರೆತು ಹಾಡಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕುಣಯಬಲ್ಲ ಶರಣಪ್ಪ ಭೂತೇರ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ರತಿಮು ಕಲಾವಿದ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಆಟ, ನಗರಗಾಣಗನ ಆಟ, ಮಾಳವಾರ ನಾಗಶೆಟ್ಟಿ ಆಟ, ಬಡವನ ಆಟ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕುಣತದ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುವ ಶರಣಪ್ಪ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದವರಂತೆ ಎಲ್ಲವ್ವನೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಇವರು ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಟಯರಿಗೆ ಇವರ ಆಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಲಾಮೇಳದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ತು ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ಇವರು ಗೊಂದಲ ಹಾಕುವ ಶಲೀಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಠಾತರು.

ಶ್ರೀ ಪೂಸಲು ಆಂಜನಪ್ಪ

ಕಲೆ : ಬುರ್ಕಫೆ

ನಮ್ಮ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಬರುವ ನಾಲ್ಕು ತಂತ್ರಿಯ ಜನಪದ ತಂಬಳಿಗೆ ತೆಲುಗುನಲ್ಲಿ ಬುರ್ಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಮತಿ ಎಂಬ ಚರ್ಮ ವಾದ್ಯಕ್ಕು ಗುಮಟೆ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬುರ್ಕ, ಗಮಟೆ, ಯಾಗ್ನ ಚಿಟಕೆ ತಾಳಕಾಪ್ಪ ಬುರ್ಕಫೆ ಕಲಾವಿದರ ಶಿಕರಗಳು. ಇಂಥವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪೂಸಲು ಆಂಜನಪ್ಪ ಸೋಗಸಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮುಖ್ಯಾಂತರ ಬ್ಯಾಟಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಲಗು ಭಾಷಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬುರ್ಕಫೆಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಕಲೆಯನ್ನು ತಂದೆ ಪೂಸಲು ರಾಮಣ್ಣನವರಿಂದ ಕಲಿತು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಾಡಕದ ದಲವಾರು ಕಡೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸೇಟಿರುವ ಶ್ರೀ ಪೂಸಲು ಆಂಜನಪ್ಪನವರಿಗೆ ಈಗ 68 ವರ್ಷ. ಕೊಟ್ಟಿಮ್ಮು ಹಣ; ಚೊಂಬು, ಪಾತ್ರ ಅಲ್ಲದೆ ಕುರಿ ಮೇಕೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಕಫ್ ಆಡಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಸೂರು ಮೇಕೆಗಳು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದವಂತೆ. ಬಂತ್ತು ಕುರಿಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವಂತೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ವೃತ್ತಿಕಲೆಗೆ ಹಚ್ಚು ಪ್ರಾತಸ್ತು ಸಿಗದಾಗ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರೆದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಕಫ್ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರದರ್ಶನಸುವ ಕಫೆಗಳಿಂದರೆ ದೇಶಿಂಗು ರಾಜಕಫ್ ಕಾಂಫೋಜ ರಾಜಕಫ್, ಸಾಸಲು ಜಿಸ್ಕಿಮ್ಮು, ಪೆದ್ದಿಂಬಿಲಿ ಕಫ್ ಮತ್ತು ಹಾಲಾಗಮ್ಮು ಮುಂತಾದವರ್ಗಳು.

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಶಿವವೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ಆಜುಬಾಜಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಗಿರಿಜನ ಪಂಗಡಗಳು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೇಘಾನೆ ಪರಿತ್ಯಾಪ ಮೇಲಿರುವ ಕುಡುಬಿ ಗಿರಿಜನರದ್ದು ಒಂದು ವ್ಯೇಶಿಷ್ಟ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನ. ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಆಡಿ ಎತ್ತರವಿರುವ ಪರಿತ್ಯಾಪ ಮೇಲೆ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ಕೆಲವರು ಸೈಕಲ್ಲನ್ನೂ ಸೋಡದೆ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಜೋಡ್ಯ, ಮೇಘಾನೆಯ ಗಮೇಶ ಬಿನ್‌ ಸಿದ್ದು ಈ ಪರಿಸರದ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ. ತಾಳೆಗುಪ್ಪದ ಗಿರಿಜನ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯ ಮುಚ್ಚಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರರಿಂದ ಮಾಟಿತಿ ತಿಳಿದ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಸಿಸ್ಟರ್‌ ಶ್ರೀ ಓ.ಎ.ಎಂ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೋಡನೆ ಜಿತ್ತೀಕರಣ ಮಾಡಲು ಪರಿತ್ಯಾಪ ಪರಿದಾಗ ಗಣೇಶ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೇಳಿದ. ತಂದೆಯಿಂದ ಕಲಿತ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಕಣ ಮಿಶ್ರಿತ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಶ್ರಾವುವಾಗಿ ಇದು ಹೆಗಲು ಇದು ರಾತ್ರಿ ಸತತವಾಗಿ ದಾಡಬಿಲ್ಲ ಈ ಗಣೇಶ ಗುಮಟೆ ಪದ, ಕೊಳೆಲು ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುವ ಕಲಾವಿದ. ಹೋಳಿ ಸಿಗ್ನ್ಯೂ ಎಂಬ ಚಾನಪದ ಸೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾತ ಪರಿಣತ.

ಆಕಾಡೆಮಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಫೋಂಚಿಸಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಜನಾಗದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಗಣೇಶನನ್ನು ಈ ಬಾರಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಹುದೂರವಿದ್ದ ಮೇಘಾನೆಯ ಕಲಾವಿದನ್ನೂ ನನ್ನ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಕಶೆ : ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಈ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಅದರ ಅಭ್ಯಾದಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ರೀಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಜಾನಪದವೊದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಬೀರಿ ಜನರ ಕತೆ ಎಂಬ ತಿರಸ್ತಾರವಿದ್ದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ಮದತ್ತವನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಉಗಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸಾಮಾನಿಕರಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಟಿರುತ್ತಾರು. 1943ರಲ್ಲಿ ರಬಿಕವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಣ್ಣದ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿನ ಜಾನಪದ ಗೋಪಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಪದ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ತಮ್ಮನ್ನು ತೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀಯುತರು ಜನಾಂಗದ ಜೀವಾಳ, ದೆಟಿಗ್-ಚಾತ್ರ, ಗರತಿಯ ಬಾಳು, ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಪತ್ತೆ, ಗಾದಗಳ ಗಾರುಡ ಮುಂತಾದ ಗೃಂಥಗಳನ್ನು ದೂರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಭಿಸಿದೆ. “ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಯಾಗೂ ಅವರ ಸಾಂಪತ್ತಿ”. ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಾನ್ನು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದು ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ದೂರಕೆಸಿಕೊಂಡವರು ಡಾ. || ಎಂ.ಎಸ್.ಎಲಿ ಅವರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ ಕಾರ್ಯಸಾಧನಯ ಬಗ್ಗೆ ದೆಚ್ಚು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಯುತರು 1960ರಲ್ಲಿ ಅದರೆ ಶಿಕ್ಷಕ ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಮತಿಷ್ಠಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಕಶೆ : ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಕಾಲದ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಪ್ರೇಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮತಿಷ್ಠಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಬೇಂದ್ರ, ವಾಸಿ ಮುಂತಾದವರ ಉಪನಾಸಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಜನಪದ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಿಕವಾಗಿ ತೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮತಿಷ್ಠಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಿರಾರು ಪ್ರಫಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಸಾಂಪರ್ಕವನ್ನೂ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. 1945ರಲ್ಲಿಯೇ ನಾಡಪದಗಳು ಎಂಬ ಇವರ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಯಿತು. ಆ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಯಾರ್ಥಿಯ ದಾಡುಗಳು, ಮಳ್ಳಿಕೊಳ್ಳಿದ ಎಲ್ಲಮ್ಮೆ, ಶರ್ಕಾನದ ಯಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಭಂಡಾರದ ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟಗಳು ದೊರಬಿಂದಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮತಿಷ್ಠಟ್ಟ ಪ್ರಮುಖರಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶ್ರಮವಿರುವ ಕ್ಷಣಿಯವರು ಕನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಪತ್ತಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೂ ಚಿರಪರಿಚಿತರು. ಸುಮಾರು 100 ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಮೂಲ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವುದಿನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ 76ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಏಣಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೀತರ ವಿಳಾಸ ಪಟ್ಟಿ

1. ಕಂಸಾಳೆ ಮಹದೇವಯ್ಯ, ಹೊಸಬಂಡಿಕೇರಿ ಕೆ/ಅಥ್ ಗಚಾನನ ಲಾಂಡಿ, ನಂಜು ಮಳೆಗ ವೃತ್ತ, ಮೈಸೂರು.
2. ಹನುಮೇಗೌಡ, ತಳಗವಾದಿ, ಕಿರುಗಾವಲು ಹೋಬಳಿ, ಮಳವಳಿ ತಾ ||, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ.
3. ಹಾಲಮ್ಮ, ಉಜ್ಜಿನಿ, ಹುಲಿಯೂರು ದಾರ್ಗ ಹೋಬಳಿ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾ || ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
4. ತಂಬೂರಿ ನರಸಪ್ಪ, ಬಾಳಿಹಳ್ಳಿ, ಬಾಗೂರು ಹೋಬಳಿ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾ || ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ
5. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಶಾಮನೂರು ಅಂಚೆ, ದಾವಣಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗಜಿಲ್ಲೆ.
6. ಪೂಚಾರ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಬಸಾಪುರ, ವಡ್ಡ ಅಂಚೆ, ಸೊಂಡೂರು ತಾ || ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ
7. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದುರ್ಗಪ್ಪ ರೋಡಪ್ಪನವರ, ಲಾಣಕೇರಿ, ಲೋಕಾಪುರ, ಮುಢೋಳ ತಾ || ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
8. ಚನ್ನಪ್ಪ ಬಸಂತಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ ಕೆ/ಅಥ್ ಬಾನಂದೂರು ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಧಾರವಾಡ
9. ಬಸಪ್ಪ ಭೀಮಪ್ಪ ಭಜಂತಿ, ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಅಂಚೆ, ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾ || ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆ
10. ದೊಡ್ಡ ಬಾಳಿಪ್ಪ ಕಿಳ್ಕೇಕ್ಕಾತರ, ವೋರನಾಳ, ಕ್ರಿಷ್ಣಾಪುರ ತಾ || ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
11. ಕಿನ್ನೀರು ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ ಸಾ : ಕೆಳಗಿನ ಇಡಗುಂಜಿ. ಹೋನ್ನಾವರ ತಾ || ಉ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ
12. ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಬೀರನಹಳ್ಳಿ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ || ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
13. ಮುಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು, ಮಾಂಬಾಡಿ ಮನೆ, ಕರೋಪಾಟ ಅಂಚೆ, ಬಂಬಾಳ ತಾ || ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ
14. ದೊಡ್ಡಮನೆ ಕನ್ನಗೌಡ ಯನೆ ಅಡ್ಡೇರಿ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ, ಅಡ್ಡೇರಿ ಗ್ರಾಮ, ಮೂಸೂರು ಅಂಚೆ, ಸಾಗರ ತಾ || ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
15. ಸಾಧು ಹನುಮಯ್ಯ, ಕನಸವಾಡಿ (ಅಂಚೆ), ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ತಾ || ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ
16. ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯ, ದೇವನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಬೀದಿ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
17. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣ ಸಂಕರಡಗಿ, ಸಂಕರಡಗಿ, ಚಿತ್ತಾಪುರ ತಾ || ಗುಲ್ಬಂದ್ರ ಜಿಲ್ಲೆ
18. ಫಣಿ ಎರವರ ಬೋಳಕ, ಸಾಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜ ಪೇಟೆ ತಾ ||, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ
19. ಶರಣಪ್ಪ ಭಾತೇಲ್, ಚೋಬಾಲ, ಬೀದರ್.
20. ಪೂಸಲು ಆಂಜನಪ್ಪ, ವಾಟ್ಟಿ ಹೋಸಹಳ್ಳಿ, ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾ || ಕೋಟಾರ ಜಿಲ್ಲೆ.
21. ಗಣೇಶ, ಮೆಘಾನೆ, ಸಾಗರ ತಾ || ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
22. ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ, ಚಡಚಣ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
23. ಮತಿಷ್ಪಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕೆಂಪೇಗೌಡನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೀತರ ವಿಳಾಸ ಪಟ್ಟಿ

1. ಕಂಸಾಳೆ ಮಹದೇವಯ್ಯ, ಹೊಸಬಂಡಿಕೇರಿ ಕೆ/ಅಥ್ ಗಚಾನನ ಲಾಂಡಿ, ನಂಜು ಮಳೆಗ ವೃತ್ತ, ಮೈಸೂರು.
2. ಹನುಮೇಗೌಡ, ತಳಗವಾದಿ, ಕಿರುಗಾವಲು ಹೋಬಳಿ, ಮಳವಳಿ ತಾ ||, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ.
3. ಹಾಲಮ್ಮ, ಉಜ್ಜಿನಿ, ಹುಲಿಯೂರು ದಾರ್ಗ ಹೋಬಳಿ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾ || ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
4. ತಂಬೂರಿ ನರಸಪ್ಪ, ಬಾಳಿಹಳ್ಳಿ, ಬಾಗೂರು ಹೋಬಳಿ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾ || ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ
5. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಶಾಮನೂರು ಅಂಚೆ, ದಾವಣಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗಜಿಲ್ಲೆ.
6. ಪೂಚಾರ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ಬಸಾಪುರ, ವಡ್ಡ ಅಂಚೆ, ಸೊಂಡೂರು ತಾ || ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ
7. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದುರ್ಗಪ್ಪ ರೋಡಪ್ಪನವರ, ಲಾಣಕೇರಿ, ಲೋಕಾಪುರ, ಮುಢೋಳ ತಾ || ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
8. ಚನ್ನಪ್ಪ ಬಸಂತಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ ಕೆ/ಅಥ್ ಬಾನಂದೂರು ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಧಾರವಾಡ
9. ಬಸಪ್ಪ ಭೀಮಪ್ಪ ಭಜಂತಿ, ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಅಂಚೆ, ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾ || ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆ
10. ದೊಡ್ಡ ಬಾಳಿಪ್ಪ ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಕಾತರ, ವೋರನಾಳ, ಕ್ರಿಷ್ಣಾಪುರ ತಾ || ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
11. ಕಿನ್ನೀರು ನಾರಾಯಣ ಹೆಗಡೆ ಸಾ : ಕೆಳಗಿನ ಇಡಗುಂಜಿ. ಹೋನ್ನಾವರ ತಾ || ಉ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ
12. ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಬೀರನಹಳ್ಳಿ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ || ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
13. ಮುಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು, ಮಾಂಬಾಡಿ ಮನೆ, ಕರೋಪಾಟ ಅಂಚೆ, ಬಂಬಾಳ ತಾ || ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ
14. ದೊಡ್ಡಮನೆ ಕನ್ನಗೌಡ ಯನೆ ಅಡ್ಡೇರಿ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ, ಅಡ್ಡೇರಿ ಗ್ರಾಮ, ಮೂಸೂರು ಅಂಚೆ, ಸಾಗರ ತಾ || ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
15. ಸಾಧು ಹನುಮಯ್ಯ, ಕನಸವಾಡಿ (ಅಂಚೆ), ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ತಾ || ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ
16. ಹೆಬ್ಬಣಿ ಮಾದಯ್ಯ, ದೇವನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಬೀದಿ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
17. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣ ಸಂಕರಡಗಿ, ಸಂಕರಡಗಿ, ಚಿತ್ತಾಪುರ ತಾ || ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
18. ಫಣಿ ಎರವರ ಬೋಳಕ, ಸಾಂಗಾಲ ಗ್ರಾಮ, ವಿರಾಜ ಪೇಟೆ ತಾ ||, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ
19. ಶರಣಪ್ಪ ಭಾತೇಲ್, ಚೋಬಾಲ, ಬೀದರ್.
20. ಪೂಸಲು ಆಂಜನಪ್ಪ, ವಾಟ್ಟಿ ಹೋಸಹಳ್ಳಿ, ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾ || ಕೋಟಾರ ಜಿಲ್ಲೆ.
21. ಗಣೇಶ, ಮೆಘಾನೆ, ಸಾಗರ ತಾ || ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ
22. ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ, ಚಡಚಣ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
23. ಮತಿಷ್ಪಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕೆಂಪೇಗೌಡನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು